

Šalomounův sen v Gibeji

Život proměňující sen

Text: Žalm 20 | Fp 1,21-28 | 1 Královská 3,1-15

První čtení – Žalm 20

Kéž ti v den soužení Hospodin odpoví, kéž je ti hradem jméno Boha Jákobova! 3 Kéž ti sešle pomoc ze svatyně, kéž tě podepírá ze Sijónu! 4 Kéž má na paměti všechny tvé obětní dary, kéž tvou obět' zápalnou rád přijme. 5 Kéž ti dá, po čem tvé srdce touží, kéž splní každý tvůj záměr! 6 Budeme plesat nad tvým vítězstvím, vztyčíme praporce ve jménu svého Boha.

Druhé čtení – FP 1,21-28

Život, to je pro mne Kristus, a smrt je pro mne zisk. 22 Mám-li žít v tomto těle, získám tím možnost další práce. Nevím tedy, co bych vyvolil, 23 táhne mne to na obě strany: Toužím odejít a být s Kristem, což je jistě mnohem lepší; 24 ale zůstat v tomto těle je zase potřebnější pro vás.

Text kázání – 1 Královská 3,1-15

1 Šalomoun se spřiznil s faraónem, králem egyptským. Pojal faraónovu dceru za ženu a uvedl ji do Města Davidova, kde pobývala, dokud nedokončil stavbu svého domu a domu Hospodinova a hradeb kolem Jeruzaléma. 2 Lid však obětoval na posvátných návrších, neboť dům pro Hospodinovo jméno nebyl ještě v oněch dnech zbudován.

3 Šalomoun miloval Hospodina. Řídil se (chodě) nařízenými svého otce Davida, až na to, že obětoval a pátil kadidlo na posvátných návrších. 4 Jednou šel král do Gibeónu, aby tam obětoval; bylo to největší posvátné návrší. Šalomoun tam

na oltáři obětoval tisíc zápalných obětí. 5 V Gibeónu se Šalomounovi ukázal **ynoci ve snu** Hospodin. Bůh řekl: "Žádej, co ti mám dát." 6 Šalomoun odvětil: "Ty jsi prokazoval velké milosrdenství svému služebníku, mému otci Davidovi, a on před tebou chodil věrně, spravedlivě a se srdcem upřímným vůči tobě. Toto velké milosrdenství jsi mu zachoval a dal jsi mu syna, který sedí na jeho trůnu, jak je tomu dnes. 7 Hospodine, můj Bože, ty jsi nyní po mém otci Davidovi ustanovil za krále svého služebníka, ale já jsem příliš mladý, neumím vycházet a vcházet. 8 A tvůj služebník je uprostřed tvého lidu, který jsi vyvolil, lidu tak početného, že nemůže být pro množství počítán ani sečten. 9 Kéž bys tedy dal svému služebníku srdce vnímavé (=dosl: "slyšící srdce = "lev šema"), aby mohl soudit tvůj lid a dovedl rozlišovat mezi dobrem a zlem. Neboť kdo by dokázal soudit tento tvůj lid, jemuž je tak těžko vládnout?"

10 Panovníku se líbilo, že Šalomoun žádal o tuto věc. 11 Bůh mu řekl:

"Protože jsi žádal o toto a nežádal jsi pro sebe ani dlouhý věk ani jsi nežádal bohatství, ba ani jsi nežádal bezživotí svých nepřátel, ale žádal jsi pro sebe rozumnost při soudním jednání, 12 hle, učiním podle tvých slov. Dávám ti moudré a rozumné srdce, takže nikdo tobě podobný nebyl před tebou a ani po tobě nepovstane nikdo tobě podobný. 13 A dávám ti i to, oč jsi nežádal, bohatství i slávu, tak aby nebyl nikdo tobě podobný mezi králi po všechny tvé dny. 14 Budeš-li chodit po mých cestách a zachovávat má nařízení a přikázání, tak jako chodil tvůj otec David, prodloužím tvé dny."

15 Tu se Šalomoun **probudil a viděl, že to byl sen**. Šel tedy do Jeruzaléma a postavil se před schránu Panovníkovy smlouvy, přinesl zápalné oběti, připravil oběti pokojné a vystrojil všem svým služebníkům hody.

Uvedení kázání

Z dětství si možná pamatujeme **pohádku o „Rybáři a zlaté rybce“**, v němž nenasytná žena nakonec přišla o všechno, když jí nestačilo to, co již dostala (zlatá rybka se prostě naštvála).

Jestli jsem zmínil pohádku, pak zmíním ještě židovskou anekdotu, která odráží, kam a jak se mohou zatoulat naše myšlenky:

Karpeles se ptá Pollaka: Co by sis přál raději – deset dcer nebo deset milionů? To je samozřejmě: deset milionů! Špatně, Pollak. Budeš-li mít deset milionů, budeš chtít dvacet, ale budeš-li mít deset dcer. Bude ti to stačit.

Možná k našemu překvapení pak zazní jako z pohádky biblický příběh jedné noci velkého židovského krále Šalomouna. Sám Hospodin, Bůh Izraele, za ním přichází s nabídkou: „Žádej, co Ti mám dát!“ Šalomoun si přál a dostal, co si přál. A nadto i to, co nežádal. Kdo by nechtěl prožít to, co král Šalomoun? Ostatně cosi podobného co slyšel král, jsme mohli zaslechnout i ve čtení 20. Žalmu:

Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. 2 Kéž ti v den soužení Hospodin odpoví, kéž je ti hradem jméno Boha Jákobova! 3 Kéž ti sešle pomoc ze svatyně, kéž tě podepírá ze Sijónu! 4 Kéž má na paměti všechny tvé obětní dary, kéž tvou oběť zápalnou rád přijme. 5 Kéž ti dá, po čem tvé srdce touží, kéž splní každý tvůj záměr!

Noční příběh slavného krále před námi otvírá *oblast našich přání*. Písmo – sám Hospodin – ví o našich touhách. A ví také o tom, jakým povzbuzením je splněná touha: *Dlouhým čekáním zemdlívá srdce, kdežto splněná touha je stromem života. Přísloví 13,12*

Zároveň ovšem Písmo *odhaluje problematičnost* (nevhodnost) našich přání a dokonce i modliteb (*jeden se modlí za krásné počasí na dovolenou a druhý se modlí za déšť pro pole: kterou modlitbu má Hospodiny vyslyšet*). Kniha Žalmů při pohledu do dějin Izraele říká, že Hospodin dokonce někdy splní to, o čem lidé žádají, ale ne k jejich dobru: *Chtivostí se dali strhnout v poušti, pokoušeli Boha v pustém kraji. On jim splnil jejich prosbu, ale stihl je pak úbytěmi. Žalmy*

106,14-15 Co si tedy přát? Co si přejeme? Vraťme se k nočnímu příběhu krále Šalomouna a nechme se oslovit tímto Božím slovem.

1.1. SEN, nic víc ani míň

Biblický autor nenechává čtenáře na pochybách o upřímné zbožnosti nově nastoupivšího krále, který se chopil vlády a učinil první státnické kroky. Patří mezi ně sňatek s egyptskou princeznou. V našem dnešním textu ho vidíme, jak jde obětovat do Gibeje nedaleko Jeruzaléma na posvátné návrší. **Přináší oběť a usíná!**

Ano, usíná! Hospodin k němu **přichází ve snu**, a aby bylo zřejmé, že král skutečně spal, i na konci příběhu čteme, že se „**Šalomoun probudil, a viděl, že to byl sen**“! Byl to asi velice živý sen, ale přece sen.

Ve spánku, který je pro mnohé dost možná jedinou chvílí, **kdy se zastaví, ztrácí král** (jako i každý z nás) **kontrolu** nad svým myšlením a životem. Je vydán napospas automatismům vlastního těla a dějům noci (ještě že věří(me) v Boží pomoc a ochranu!). Zároveň je ale připraven pro Boží oslovení.

Když král usnul, **začaly se dít věci** - mimořádné věci. Takové, které výraznou měrou ovlivní život jeho i život jeho národa. **V jeho spící mysli** se odehrává příběh zvláštní návštěvy Hospodina.

Než otevřeme příběh Šalomounova snu, chci ještě chvíli zůstat u skutečnosti toho, že **šlo o sen, nic víc ani míň**. Zdá se mi, že tuto skutečnost máme tendenci pomíjet. **Považujeme onu situaci za králův příběh prožitý v bdělém stavu**. Hodnotíme vysoce zralost mladého krále a obdivujeme, jak naložil s nabídkou, která mu byla učiněna. Vnímáme v něm skvělý příklad - vzor. **Jenže to, co je jádrem příběhu, je sen**. Byla to chvíle, kdy král spal, neměl pod kontrolou svou mysl, nic nedělal a byl vystaven Božímu slovu, Božímu

příběhu. Kdo ví, jak by se celý příběh odehrál, kdyby se udál za bdělého stavu krále, kdy byl doslova při smyslech. Je možné, že postoj, který zaujal ve snu (kdy nebyl při smyslech), by v životě nezaujal.

A tak se král Šalomoun ocitá uprostřed snového příběhu, v němž on sám hraje jednu z hlavních rolí. Sleduje Hospodina, jeho slova a sleduje sám sebe - svá slova.

1.2. SNOVÝ PŘÍBĚH

Na počátku je prostá Boží nabídka: „*Žádej, co ti mám dát?*“ Docela si umím představit, že po krátkém uvažování ze sebe král jednoduše vysouká odpověď. Jeho odpověď je ovšem dosti obšírná. Obsahuje *tři skutečnosti, do nichž je zabalena odpověď na nabídku.*

- (1) Dívá se nazpět a vnímá, že *je dědicem Božího velkého milosrdenství a věrnosti*. Když se ohlédl nazpět, vyznává, že viděl na příběhu svého otce Davida Boží milosrdenství. Živý, milosrdný a věrný Bůh v životě jeho otce je tím, koho chce mít i ve svém životě.
- (2) *Je dědicem úkolu (ne především privilegia či pohodlí)*. Není králem, aby se dobře pobavil. Jeho život je posláním. Vyznává, že je ve svém postavení díky Božímu milosrdenství projevenému jeho otci („...*dal jsi mu syna, který sedí na jeho trůnu...*“)! Velice dobře ví, komu vděčí za to, že je králem. Proto také ví, že se bude odpovídat z toho, jak vládl Božímu lidu. Úkol být králem je Boží úkol!
- (3) *Je nedostatečným služebníkem*. Když se pak Šalomoun rozhlédne jako Bohem povoláný král svého lidu, na úkol, který je před ním, skoro se ho zalekne: „*Jsem mladý a neumím vládnout*“ - nevím, jak se to dělá. A to jistě sledoval svého otce

Davida. Žádná sebevědomá asertivita! Ta v rozhovoru s Pánem Bohem nemám místo. Tam nemá cenu si na nic hrát. Bylo by to pouze obelhávání sebe sama.

Do těchto tří myšlenek vyrůstajících z nabídky „žádej, co ti mám dát“, je zabalena prosba: *Kéž bys tedy dal svému služebníku srdce vnímavé (=dosl: "slyšící srdce = "lev šema"), aby mohl soudit tvůj lid a dovedl rozlišovat mezi dobrem a zlem. Neboť kdo by dokázal soudit tento tvůj lid, jemuž je tak těžko vládnout? (19.v)*

Snový příběh pokračuje Boží odpovědí na přemýšlení a nakonec i prosbu krále. Ukazuje na Boží dobrotu, až marnotratnost či štědrost: 1Kr 3, 12 hle, učiním podle tvých slov. Dávám ti moudré a rozumné srdce, takže nikdo tobě podobný nebyl před tebou a ani po tobě nepovstane nikdo tobě podobný. 13 A dávám ti i to, oč jsi nežádal, bohatství i slávu, tak aby nebyl nikdo tobě podobný mezi králi po všechny tvé dny. 14 Budeš-li chodit po mých cestách a zachovávat má nařízení a přikázání, tak jako chodil tvůj otec David, prodloužím tvé dny."

Pán Bůh neodmítá slávu, bohatství ani moc. Jen toto vše má v jeho ekonomice své místo a zcela jistě ne to první a hlavní. Šalomoun si ve snu přál moudře. Hospodin se u proto nebál přidat jinak dosti nebezpečné dary - bohatství, slávu a vyvýšenost mezi králi. A tady sen končí.

1.3. PROBUZENÍ

1Kr 3,15 Tu se Šalomoun probudil a viděl, že to byl sen. Šel tedy do Jeruzaléma a postavil se před schránku Panovníkovy smlouvy, přinesl zápalné oběti, připravil oběti pokojné a vystrojil všem svým služebníkům hody.

Šalomoun se probouzí. Sen končí, ale příběh ne! Král jej vzal vážně, a proto v Jeruzalémě obětuje obět vděčnosti a vystrojuje

hody. A ani tady příběh nekončí. Vše, co bylo slíbeno ve snu, se naplňuje v životě: Šalomounova zvláštní moudrost se projevuje v soudním případě dvou žen, které se soudí o dítě. Noční sen se stává skutečností.

Pro Šalomouna měl jeho zvláštní sen zůstat navždy připomínkou toho, *ne jak dobré rozhodnutí v životě jednou udělal*, nýbrž toho, *jaké postoje jsou pro jeho život důležité*. Šalomoun ve snu měl zůstat Šalomounem v životě. A právě toto můžeme mít a máme mít s velkým králem společně. I my...

- (1) *Se můžeme ohlédnout za sebe* a vidět Boží milosrdenství a věrnost - *především v díle Pána Ježíše pro nás*, a pak v našich otcích víry. Jsou-li i našimi pozemskými otci, je to mimořádné požehnání. *Skrze víru má každý duchovní otce a matky*, na nichž smíme vidět Boží milost a věrnost. Je dobře se za životními příběhy těchto otců víry ohlížet. I proto je příběh Šalomounova snu i součástí našeho příběhu a připomínáme si ho.
- (2) *I my vidíme, jak vnímat svůj život - jako Boží povolání* k životní odpovědnosti. Náš život je úkol - oslavit Pána Boha, dobře žít ve vztazích s lidmi, dobře vychovávat děti, dobře pracovat. Dnes není samozřejmé, že svůj život takto budeme vnímat, a také není samozřejmé, že k němu budeme přistupovat *spokorou* a *prosbou* o Boží pomoc k životu; s prosbou o Boží pomoc k rozpoznávání toho, co je právě tady a teď v mém životě důležité a dobré (nejlepší).
- (3) *I my vidíme, co si přát a za co se modlit*. Za Boží dary k naplnění životního poslání.
- (4) *I my vidíme, že Pán Bůh je marnotratně štědrý*. V jeho představách patří k životu i radost, potěšení, úspěch, moc i sláva. Jsou

to jeho dary, které jaksi navíc - jako bonus - přidává k našemu životu. Zdá se mi, že obzvláště v bohatých dobách jako je ta naše, máme opačnou tendenci: usilovat (případně žádat Pána Boha) o pokoj, klid, štěstí, jistoty... Že patří k životu odpovědnost, to můžeme vnímat jako **protivnou nutnost, bez níž se hold nedá žít.**

A tak je Šalomounův noční příběh - noční sen - jako jemu samotnému i nám **především Boží řečí, která nám má pomáhat k vděčnosti** (za Boží milosrdenství a dary: že jsme dědicové odpuštění hříchů z milosti, že můžeme věřit, mít naději, pracovat a žít, mít vztahy, hojnost - a v neposlední řadě i jistotu věčnosti); **k prosbám** (Boží řeč skrze „snového Šalomouna“ nám chce ukázat, co si přát vždy na prvním místě; vede nás k zastavení a revizi toho, za čím v životě jdeme a čemu věnujeme svou pozornost, čas a prostředky); **k očekávání** na to, co Pán Bůh sám ve své štědrosti k našemu životu přidá.

1.4. Závěr

Na závěr chci citovat apoštola Pavla v situaci, kdy filipským křesťanům odhaluje své touhy, své vnitřní dilema: **Život, to je pro mne Kristus, a smrt je pro mne zisk. 22 Mám-li žít v tomto těle, získám tím možnost další práce. Nevím tedy, co bych vyvolil, 23 táhne mne to na obě strany: Toužím odejít a být s Kristem, což je jistě mnohem lepší; 24 ale zůstat v tomto těle je zase potřebnější pro vás. 25 Proto pevně spoléhám, že zůstanu a budu se všemi vámi k vašemu prospěchu a k radosti vaší víry, 26 abyste se mohli mnou ještě více chlubit v Kristu Ježíši, když k vám opět přijdu. Filipským 1,21-28**

Jan Asszonyi, Brno 13. 5. 2018